

Il Mas-chalch

Bannida

RADUNANZA CUMÜNALA

**mardi, ils 9 favrer 2010
a las 20.30 in chasa da scoula**

Tractandas:

1. Approvaziun dal protocol dals 1-12-2009
2. Tscherna dals scrutinaduors
3. Tschernas cumünalas pel bienni 2010/2011
  - tscherna dal capo
  - tscherna da 4 commembers/ras da la suprastanza cumünala
  - tscherna da la cumischiun sindicatoria (3 effectivs/as, 1 suppleant/a)
  - tscherna dal büro per la revisiun da quint
  - tscherna dal cussagl da scoula (2 commembers/ras)
  - tscherna da la cumischiun da fabrica (2 effectivs/as, 1 suppleant/a)
4. Vendita da terrain Magnacun
5. Orientaziuns e varia

Infuormaziuns davart las tractandas:

1. Il protocol dals 1-12-2009 es publichà süllas paginas 2-6
3. La glista da las personas fin qua in uffizi d'eira publichada i'l Mas-chalch no. 1 dals 11 schner 2010. Demischiunà han seguintas personas:
Cumischiun sindicatoria: Andri Marighetto, Reto Filli (suppleant)

Propostas e candidaturas pel bienni 2010/2011

Pels posts vacants da la cumischiun sindicatoria nu sun amo entradas ingünas annunzchas. Propostas pon gnir fattas sco adüna eir amo illa radunanza electorala.

4. Il chantun Grischun ha fat la dumonda per cumprar terrain a Magnacun. Pro quist terrain as tratta da ca. 840m² god e da ca. 1'100m² grippa. Per pudair sanar la via chantunala da

Magnacun esa necessari cha'l chantun acquista il terrain surmanzunà. Il chantun pajess pel terrain da god fr 2.50/m² e pel terrain da grippa fr. 1.00/m². Implü gnis il cumün indemnisa cun fr. 0.40 per m² per l'adöver da terrain temporari da 2172m² tras il chantun. La suprastanza cumünala ha trattà la fatschenda e propuona da vender il terrain al chantun per las cundiziuns manzunadas.

RADUNANZA DA VASCHINS

mardi als 9 favrer 2010 davo la radunanza cumünala

Tractandas:

1. Prelecziun ed approvaziun dal protocol da l'ultima radunanza
2. Tscherna dal capo da vaschins
3. Tscherna da 4 commembers dal cussagl da vaschins
4. Tscherna da 2 revisuors da quint
5. Tscherna da 2 commembers Fondo Pinösch
6. Quint annual e rapport dals revisuors
7. Orientaziun Fondo Pinösch
8. Orientaziun possess dals bains tanter cumün da vaschins e cumün politic
9. Varia

Radunanza cumünala nr. 24/09 dals 1-12-2009

Preschaints: 60 votantas e votants
per la tractanda 8 sar Joannes Campell

S-chüsats: Rudolf Haller
Emil Kuen
Annetta Clagluna

Tractandas:

1.	Approvaziun dal protocol dals 25-08-2009	
2.	Tscherna da duos scrutinaduors	666
3.	Preventiv 2010	667
4.	Credit brüt da fr. 68'000.00 piazza da giovar sün scoula	668
5.	Credit brüt da fr. 30'000.00 via da Munt, cuntschet Boudas	669
6.	Credit da fr. 18'500.00 per uras e signalisaziun piazza da parcar staziun	670
7.	Credit da fr. 60'000.00 inchaschamaint d'aua Sur En	671
8.	Credit brüt da fr. 100'000.00 repars da lavinias	672
9.	Credit da fr. 2'500'000.00 per abitaziuns per indigens illa chasa Crusch	673

10.	Fixar il pè d'impostas 2010	674
11.	Quota da vendita da baint fundiaris a persunas a l'ester	675
12.	Orientaziuns e varia	

1. Approvaziun dal protocol dals 25-08-2009

Il protocol dals 25-08-2009 vain approvà unanimamaing.

ORGANISAZIUN CUMÜNALA

16.

2. Tscherna da duos scrutinaduors

666

Il capo fa la proposta da tscherner a sar Riet Tönett ed a sar Men Janett sco scrutinaduors.

Decisiun: La radunanza cumünala tscherna a sar Riet Tönett ed a sar Men Janett sco scrutinaduors.

FINANZAS

10.

3. Preventiv 2010

667

Il capo orientescha cha pro la survista dal preventiv i'l Mas-chalch saja aint ün sbagl da stampa. Implü manzuna'l cha la suprastanza cumünala haja previs da repassar il quint da gestiun ed il quint d'investiziun, implü dess gnir orientà a regard ils credits in detagl, pür lura dess gnir approvà il preventiv. Il capo orientescha cha la cumischiun sindicatoria haja tut in vista il preventiv.

Preventiv quint da gestiun 2010

La suprastanza cumünala preschainta il preventiv quint da gestiun 2010. Il quint da gestiun es gnü büdschetà cun expensas da fr. 3'923'510.00. Las entradas s'amuntan a fr. 3'913'190.00 uschè chi resorta ün suravanz d'expensas da fr. 10'320.00. Il capo repassa ils posts ingiö chi ha dat müdamaints. I vegnan fattas diversas dumondas a regard il quint da gestiun.

Decisiun: La radunanza cumünala approva il preventiv quint da gestiun 2010 unanimamaing.
--

Preventiv quint d'investiziun 2010

Il quint d'investiziun 2010 es gnü büdschetà cun expensas da fr. 2'909'500.00 e las entradas cun fr. 529'300.00, l'investiziun netta importa fr. 2'380'200.00. Il casflow importa 510'250.00. Il capo preschainta üna survista dal preventiv d'investiziun, quels posts dals credits vegnan spiegats insembel cun la tractanda correspondent. Implü orientescha il capo, cha fingià als 23 gün 2009 s'haja gnü las prümas trattativas a regard preventiv, causa cha la suprastanza vaiva il böt da pudair preschantar culla radunanza da preventiv, eir ils credits.

Decisiun: La radunanza cumünala approva il preventiv quint d'investiziun 2010 unanimamaing.
---

4. Credit brüt da fr. 68'000.00 piazza da giovar sün scoula

668

La scheffa educaziun orientescha cha la piazza da giovar sün scoula saja in ün fich nosch stadi, implü manzun'la cha la sgürezza sülla piazza da giovar manca. I vegnan preschantadas diversas fotografias dal stadi da la piazza da giovar. La scheffa educaziun orientescha chi saja previs da far in 2 lös la piazza da giovar. Pels uffants plü giuvens saja previs da far la piazza al lö actual da la piazza da giovar. Pels uffants plü vegls saja previs la piazza da scoula sura. La scheffa educaziun preschainta il preventiv detaglià. Implü vegn preschantà il proget da las duos piazzas. Ils cuosts per quista piazza da giovar s'amuntan a fr. 68'000.00. La scheffa educaziun orientescha cha la Swisslos / Uffizi per la scoula populara ed il sport concedan üna contribuziun da fr. 5'000.00. Implü sajan amo diversas dumondas per contribuziuns pendentas. Ella manzuna chi saja gnü decis dal 2007 da na dar üna contribuziun per la promoziun da sport da skis per uffants da scoula però da realisar alch a favur da tuot ils uffants da scoula. Ella orientescha chi s'haja eir gnü trattativas cul manader da scoula, cun divers magisters e cul cussagl da scoula a regard quista piazza da giovar. I vegnan fattas amo diversas dumondas a regard la piazza da giovar.

Decisiun: La radunanza cumünala conceda il credit brüt da fr. 68'000.00 per la piazza da giovar cun 59 cunter 1 vusch.

5. Credit brüt da fr. 30'000.00 via da Munt, cuntschet Boudas 669

Il schef da vias orientescha cha pro la via da Munt saja necessari da far il cuntschet i'l contuorn da las Boudas. El orientescha cha suot la via saja fatta üna chaista da lain e cha quella saja da refar. Implü orientescha'l cha quista lavur possa gnir fatta cun giarsuns. L'indschegner forestal d'eira al lö ed haja fat la proposta da refar quella. Il schef da vias orientescha chi's possa far quint cun ca. 60% contribuziuns. Il proget total s'amunta a fr. 30'000.00.

Decisiun: La radunanza cumünala conceda il credit brüt da fr. 30'000.00 unanimamaing.

6. Credit da fr. 18'500.00 per uras e signalisaziun piazza da parcar staziun 670

Il capo orientescha cha cun la finischun da las lavuors i'l tunnel da Tasna sajan uossa 28-30 piazzas da parcar disponibilas gio'n staziun. Implü orientescha'l cha'l uorden da parcar saja ill'ultima fasa d'elavuraziun e gnarà preschantà d'ürant la prümavaira 2010 a la radunanza. Ün contrat da fittanza culla Viafier retica dà al cumün il dret da montar ün indriz d'ura da parcar e d'inchaschar taxas. L'idea da la suprastanza d'eira da pudair far adöver da quist dret plü svelt pussibel. Divers votants sun da l'avis cha intant chi nun es amo in vigur l'uorden da parcar nu fetscha sen da montar ün'ura da parcar. Quai causa chi gniss inchaschà be sün quellas piazzas da parcar taxas, la consequenza da quai es chi gniss parcà pel cumün intuorn. Ün votant fa la proposta da spostar quista tractanda e da preschantar il credit cur chi'd es eir decis co chi va inavant cul uorden da parcar. L'import dess però listess gnir büdschetà.

Decisiun: La radunanza cumünala decida cun 27 a 25 cuntravuschs da na approvar il credit e da spostar quel fin chi'd es avantman il concept pel uorden da parcar.

7. Credit da fr. 60'000.00 inchaschamaint d'aua Sur En 671

Il schef infrastruttura orientescha chi saja necessari da far l'inchaschamaint d'aua a Sur En. El orientescha cha l'import da fr. 70'000.00 saja fingià gnü büdschetà i'l preventiv 2009 e causa cha l'indschegner e la mansteranza d'eiran surchargiats cun lavur nun haja l'inchaschamaint pudü gnir fat. Diversas lavuors sajan però gnüdas fattas.

Decisiun: La radunanza cumünala approva il credit da fr. 60'000.00 pel inchaschamaint d'aua Sur En.

8. Credit brüt da fr. 100'000.00 repairs da lavinas 672

Il schef da god orientescha cha'ls repairs da lavinas i'ls Pals sajan gnüts donnagiats da crappa. Il schef da god preschainta ün pêr fotografias dal stadi dals repairs. Implü manzuna'l cha l'uffizi forestal dal Grischun haja fat la proposta da construir 2 lingias da saivs da protecciun cunter la crappa. Tenor il preventiv da l'uffizi chantunal s'amuntan ils cuosts a fr. 100'000.00. Da quels cuosts survegn il cumün subvenziuns da la confederaziun e dal chantun da 74%. Il schef da god orientescha cha quels repairs gnissan tut davent. Ün votant dumonda perchè cha'ls repairs nu vegnan laschats sü. Il schef da god orientescha chi's vögla dovrar la fundamainta per far las saivs.

Decisiun: La radunanza cumünala conceda il credit brüt da fr. 100'000.00 pels repairs unanimamaing.

9. Credit da fr. 2'500'000.00 per abitaziuns per indigens illa chasa Crusch 673

Il vice-capo orientescha a regard l'istorgia da la chasa Crusch. El manzuna cha causa la permanenta mancanza d'abitaziuns per indigens as saja prosegui cul proget chasa Crusch. Als 24-02-2009 saja lura gnüda eletta la cumischiun chasa Crusch. In quella fan part: Reto Strimer, Jon Paul Thom, Jon Fadri Tönett, Johannes Campell ed Otto Valentin sco schef da stabilimaints. Chi s'haja publichà las abitaziuns per vender o dar a fit ad indigens. Sün quellas publicaziuns nu sajan entradas ingünas annunzchas. La cumischiun ha lura fat la proposta a la suprastanza cumünala da revider il proget avantman in quel sen chi detta üna fin duos abitaziuns damain, però cha quellas hajan daplü surfatscha d'abitar. Sar Jon Armon Strimer preschainta il proget reviss. Previs es da construir 1 abitaziun da 2.5 stanzas, 3 abitaziuns da 5.5 e 3 studios chi's po eir cumbinar cun las abitaziuns. Las abitaziuns han grondezzas da: abitaziun da 2.5 stanzas 70m², quellas da 5.5 stanzas da 140m² ed ils studios da 30m². Sar Johannes Campell chi'd es eir commember da la cumischiun da chasa Crusch orientescha a regard la situaziun finanziaria dal proget. Ils cuosts da fabrica cumplessivs s'amuntan a fr. 2'520'000.00. La gestiun annuala es calculada cun cuosts da fr. 111'130.00, las entradas annualas sun calculadas cun fr. 98'700.00 uschè chi resorta ün s-chavd annual da fr. 12'430.00. Sar Johannes Campell manzuna cha'ls cuosts annuals sajan calculats plüchöntsch ots, però chi's laiva esser precaut cun calcular. Implü orientescha'l cha

schi's lascha la chasa Crusch in quist stadi cuosta quella eir fr. 2'000.00 minch'on. Per pudair fittar la chasa füssa d'investir var fr. 200'000.00 fin fr. 230'000.00 per renovar fanestras, s-chodamaint etc. Ün votant fa üna proposta per la finanziaziun da la munaida. Sar Johannes orientescha ch'el haja quia calculà fich precaut ed a man d'üna norma, chi saja però sgüra pussibel da spargnar amo alch cuosts in quist regard. Ün votant fa la proposta da laschar sainza far il studios e construir abitaziuns amo plü grondas. Sar Johannes argumentescha cha lura füss il fit per üna tala abitaziun massa ot e na attractiv. Ün votant constata cha'l chapital da la chasa existenta nu saja resguardà pro quista calculaziun, el orientescha chi füss eir pussibel da vender üna tscherta quantità d'abitaziuns e tras quai finziar las abitaziuns restantas pels indigens. Il schef stabilimaints argumentescha cha la suprastanza nun haja intenziun da vender las abitaziuns a personas chi nun han il domizil ad Ardez e cha l'idea es da crear pussibilitats per abitar per indigens cun cundiziuns favuraivlas. Il votant argumentescha cha quist nu saja la soluziun optimala, implü fa'l la dumonda a man da che criteris chi'd es gnü tschernü l'architect per far il proget. Il schef stabilimaints argumentescha cha dal 2003 saja gnü scrit oura üna concorrenza per inoltrar progets ed ideas. Entrà d'eiran 2 propostas, üna per crear abitaziuns be per indigens, pro ün'otra d'eira previs be 50% per indigens. El orientescha cha la suprastanza da quella jada vaiva decis per la varianta per abitaziuns be per indigens. Implü prelegia il schef stabilimaint ün extrat dal protocol dal 2004. In quel es protocolà cha da la gruppa chi vaiva inoltrà la seguonda proposta nu s'haja plü tschüf resposta. Il votant repeta la dumonda a man da che criteris chi saja gnü tschernü l'architect pro quist proget. Il votant banduna la radunanza. Il schef stabilimaints argumentescha cha'l büro Strimer haja fat tuot la lavur pel proget fin quà ad agen ris-ch e cuosts. El orientescha chi nu saja gnü ellavurà ün nouv proget, dimpersè chi saja be gnü revis il proget ed il preventiv chi d'eiran fingià avantman. Our da quel motiv s'haja laschà revider il proget a l'architect chi vaiva ellavurà quel e chi vaiva eir tuot las actas. Divers votants orienteschan a regard l'istorgia chasa Crusch. Ün votant appelescha als votants da na verer negativ quel s-chavd annual da fr. 12'430.00, cha schi's calculescha be las entradas d'impostas da quels abitants saja quel fingià darcheu egualisà.

Decisiun: La radunanza cumünala approva il proget e conceda il credit per la chasa Crusch da fr. 2'500'000.00 unanimamaing.

Duos votants bandunan la radunanza.

10. Fixar il pè d'impostas 2010

674

Il capo orientescha cha a regard pè d'impostas s'haja fat ponderaziuns in connex culla revisiun totala da la ledscha d'impostas chantunala.

La suprastanza cumünala propuona da laschar il pè d'impostas eir per l'on 2010 ad 88% da l'imposta effectiva chantunala.

Decisiun: La radunanza cumünala decida unanimamaing da laschar il pè d'impostas ad 88% sco fin qua.

11. Quota da vendita da bains fundiaris a personas a l'ester

675

Il capo orientescha cha daspö bainquants ons saja la quota da vendita da bains fundiaris a personas a l'ester 25%.

La suprastanza propuona da laschar quella quota eir per l'on 2010 a 25%.

Decisiun: La radunanza cumünala decida da laschar la quota da vendita da bains fundiaris a personas a l'ester 25% unanimamaing

12. Orientaziuns e varia

12.1 Posta Ardez

Il capo orientescha a regard las trattativas cun la direcziun da la Posta. El orientescha chi haja gnü lö üna sezzüda culs rapreschantants da la posta e la suprastanza cumünala. In quella sezzüda saja gnü discus da la situaziun da la posta Ardez. Tant in üna prüma sezzüda cul capo cumünal sco eir illa sezzüda cun la suprastanza es gnü comunicà cler davart dals rapreschantants dal cumün cha la posta dess restar co fin qua. La decisiun vain tratta da la direcziun a Berna. Üna decisiun negativa po gnir contestada pro üna cumischiun independenta.

12.2 Via Magnacun

Il capo orientescha cha'l chantun haja intenziun da sanar la via da Magnacun e cha per quel scopo saja da decider a regard üna vendita da terrain. Quella vain preschantada illa prosma radunanza. Implü orientescha'l cha la sanaziun haja eir consequenzas per la deponia Tars.

12.3 Uorden da parcar

Il capo orientescha cha la suprastanza cumünala haja decis d'ingaschar pel concept uorden da parcar ün planisader da trafic. Implü orientescha'l a regard ils termins pel concept da parcar e per l'elavuraziun dal uorden da parcar.

Prouva "d'alarm general" 2010

Marcurdi, **3 favrer 2010** a las **13.30** va la sirena d'alarm da la protecziun civila. I's tratta be d'üna prouva chi vegn fatta in tuot la Svizra. Cun quellas prouvas vegn la populaziun alarmada i'l cas d'ün privel acut. Schi fa dabsögn po la controlla da la sirena gnir repetida fin las 14.00.

A las **14.00** suna l'alarm tras telecumond da la pulizia chantunala.

I nu sun da tour ingünas masüras da cuntegn o da protecziun.

Scha'l signal "alarm general" vegn dat ourdvard da la controlla da sirena, lura significha quai ch'üna periclitaziun da la populaziun es pussibla. In quist cas vegn la populaziun giavüschada da tadar il radio, d'accumplir las ordinaziuns da las autoritads e d'infuormar ils vaschins. Ulteriuras indicaziuns e reglas da cumportamaint as rechattan sün las paginas davovart da mincha cudesch da telefon sül fögl d'infuormaziun "alarm da la populaziun in cas da privel imminent".

Il departamaint da defaisa, protecziun da la populaziun e sport giavüscha incletta pels disturbis chi sun colliats cullas controllas d'alarm.

Sirenentest "allgemeiner Alarm" 2010

Am Mittwoch, **3. Februar 2010**, findet um **13.30 Uhr** in der ganzen Schweiz der jährliche Probealarm statt. Ausgelöst wird das Zeichen "Allgemeiner Alarm" vor Ort. Wenn nötig, darf die Sirenenkontrolle bis 14.00 Uhr wiederholt werden.

Um **14.00 Uhr** wird die Sirenenauslösung durch Fernsteuerung ausgelöst. Diese wird von der Kantonspolizei ausgelöst.

Es sind keine Verhaltens- und Schutzmassnahmen zu ergreifen.

Wenn das Zeichen "Allgemeiner Alarm" jedoch ausserhalb der angekündigten Sirenenkontrolle ertönt, bedeutet dies, dass eine Gefährdung der Bevölkerung möglich ist. In diesem Fall ist die Bevölkerung aufgefordert, Radio zu hören, die Anweisungen der Behörden zu befolgen und die Nachbarn zu informieren. Weitere Hinweise und Verhaltensregeln befinden sich auf den hintersten Seiten jedes Telefonbuches im Merkblatt "Alarmierung der Bevölkerung bei drohender Gefahr".

Die Bevölkerung wird um Verständnis für die mit der Sirenenkontrolle verbundenen Unannehmlichkeiten gebeten.